

آیت‌الله حاج سیدابوالحسن مولانا تبریزی

«27 جمادی الاول سال 1343 هجری قمری برابر با چهارشنبه سوم دی ماه سال 1303 هجری شمسی، اولین بار بیت آیت‌الله حاج سیدعلی مولانای تبریزی درنجف اشرف با قدوم کودکی متبرک شد که پدر نام وی را «سید ابوالحسن» نهاد

...

«27 جمادی الاول سال 1343 هجری قمری برابر با چهارشنبه سوم دی ماه سال 1303 هجری شمسی، اولین بار بیت آیت‌الله حاج سیدعلی مولانای تبریزی درنجف اشرف با قدوم کودکی متبرک شد که پدر نام وی را «سید ابوالحسن» نهاد .

نسبت‌خاندان مولانا به امام هفتم معصوم، حضرت موسی بن جعفر (ع) می‌رسد . تحصیل درعلوم دینی و تفقه در خاندان مولانا تبریزی موروثی است . سید ابوالحسن سه ساله می‌شود که دوره درس پدرشان درحوزه علمیه نجف به اتمام می‌رسد و به همراه والدین به تبریز، زاد بوم اجداد می‌برگردد . مادر مکرمه سید ابوالحسن، فرزند حاج علی‌اکبر جلال الف از تجار شناخته شده معروف و مذهبی تبریز بود .

این کودک دوره ابتدایی را درمدارس جدید می‌گذراند . و بعد از آن سه سال را درحوزه علمیه دینی تبریز دروس مقدماتی درحوزه‌ها را نزد والد گرامی‌شان و برخی دیگر از استادان فرامی‌گیرد .

هجرت به قم

مهاجرت سید ابوالحسن جوان به حوزه علمیه قم که از اشتهار لازم برخوردار است در 19 سالگی اتفاق می‌افتد که برابر است با روز ششم اسفند ماه سال 1321 (روز هفتم جمادی الاولی 1362) .

دوره اقامت‌حاج سید ابوالحسن مولانا درقم و اشتغال به تحصیل در مدارس علمیه دارالشفاء، فیضیه و حجتیه، 14 سال استمرار می‌یابد و ایشان موفق می‌شوند از محضر علمای مبرز و طراز اول مانند آیات عظام حاج سید اسدالله مدنی، آقا شیخ موسی زنجانی، سیدمحمد باقر سلطانی طباطبایی، سیدمحمدرضا گلپایگانی، سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی، آقا سیدحسین قاضی تبریزی، علامه طباطبایی و حضرت امام خمینی توشه علمی و اخلاقی برگزیند .

آیت الله سید ابوالحسن مولانا برای مدت 10 سال در درس خارج فقه آیت‌الله العظمی بروجردی و در درس «صلاة مسافر» و کتاب «بیع» آیت‌الله العظمی حجت‌حاضر می‌شوند و کلیه درس‌های این دو تن را به رشته تحریر در می‌آورند . لذا اساس مبانی فقهی وی از تفکر این دو فقیه عالیقدر حوزه علمیه قم نشأت می‌گیرد .

آیت الله مولانا در مدت اقامتش در قم همواره مورد توجه و عنایت استادانش بوده‌اند .

اقامت درنجف اشرف

آیت‌الله سیدابوالحسن مولانا پس از شرکت فعال و مجدانه در دروس علمای قم، تصمیم می‌گیرند عازم شهرنجف اشرف درعراق شده و درجوار بارگاه ملکوتی امیر مؤمنان علی بن ابی‌طالب (ع)، رحل اقامت افکنند و از فیض الهی و بارقه روحانی صاحب آن بارگاه پیشوای متقیان دمامد سیراب شوند . این آرزوی مبارک به سال 1376 هجری قمری تحقق می‌یابد . گرچه مدت این بیتوته چندان دراز نیست اما درهمین مدت از درس فقه و اصول حضرت آیت‌الله العظمی حاج سید ابوالقاسم خویی و حاج شیخ حسین حلی استفاده می‌کنند

آیت الله پس از مراجعت به تبریز، و اقامت یکساله دراین شهر عازم تهران می‌شوند اما حسب الامر والد محترمشان به تبریز باز می‌گردند که منجر به اقامت دایم ایشان درتبریز می‌گردد .

مشایخ اجازات

فهرست اجازاتی که علمای به نام دین به نام آیت‌الله مولانا صادر کرده‌اند از تنوع برخوردار است که نشانگر مقام بلند علمی حضرت ایشان است که نام برخی از مشایخ و الامامشان آورده می‌شود:

- آیت‌الله العظمی سیدشهاب‌الدین مرعشی نجفی
- آیت‌الله العظمی شیخ محمد صالح مازندرانی
- آیت‌الله امام سید عبدالحسین شرف‌الدین موسوی
- آیت‌الله حاج شیخ آقا بزرگ طهرانی
- آیت‌الله حاج میرزا علی غروی علیاری
- آیت‌الله حاج شیخ نصرالله شیبستری

مرحوم مولانا در امور حسبه، نیز از طرف آیات عظام سیدمحمدسعید حکیم، سیدابوالقاسم خویی، مرعشی نجفی و سیدمحمد وحیدی مجوز داشتند .

آیت‌الله مولانا بعدها خود برای گروهی اجازه و روایتی صادر کرده‌اند .

درتبریز

آیت‌الله سیدابوالحسن مولانا، در دوره اقامت‌خود درتبریز ازهرنظر، منبع خیر و برکت‌بوده‌اند . ایشان در این شهر ازجمله سطح رسائل، مکاسب شیخ انصاری، منظومه سبزواری و اخلاق را برای طالبان علوم دینی تدریس می‌کردند .

از ویژگی‌های شایان آن مرحوم آراسته بودنشان به اخلاق حمیده و رفتار کریمه با عموم بود . نوع سلوک مخلصانه و تواضع و آگاهی آیت‌الله سبب شده بود تا جوانان شهر با طیب خاطر به ایشان رجوع کنند و جناب مولانا را سنگ صبور خویش به حساب آورند . ارتباط و علقه مودت‌آمیز دو جانبه جوانان و آیت‌الله مولانا در روز تشییع جنازه ایشان به خوبی خود را نشان داد .

حجت‌الاسلام و المسلمین سیدعبدالله فاطمی‌نیا می‌گوید: «غیر از مقام علمی، ایشان ربانی بودند یعنی عالم عامل و دارای مکارم بودند . بنده که مکرر خدمت ایشان می‌رسیدم ایشان را بدون تبسم ندیده بودم . دانما تبسم داشتند با وجود کهولت‌سن همواره با جوانان بودند و با آنان، همانند یک جوان برخورد می‌کردند . این حسن خلق از باطن شخص ایشان کاشفیت دارد .»

درهمین زمینه آیت‌الله کریمی جهرمی گفته‌اند: «از خصایص دیگر ایشان، اخلاق بود . از یک اخلاق فاضلانه و مکرمت‌هایی برخوردار بودند که نمونه اعلا بود و جوان‌ها

معمولا به دنبال کسانی هستند که به سن و سال باشند . منتها ایشان با سن بالای خود کاری کرده بود که جوانها کاملا به سمت ایشان روی آورند و آیتالله مولانا ملجایی برای جوانان تیریز بود . تواضع و فروتنی ایشان در حد اعلا بود . آقای مولانا يك عالم مردمی بود . گذشته از كمك مالی و رسیدگی به مستضعفین در امور عام المنفعه و ساخت و مرمت مساجد شهر نیز نقش درخور توجه داشتند . یکی از کارهای ماندگار ایشان شرکت فعال در بنیانگذاری «بنیاد فرهنگی و خیریه نیمه شعبان مسجد آیتالله انگجی تبریزی» در سال 1367 است . آیتالله مولانا، امام جماعت مسجد «استاد و شاگرد» تیریز بودند . این مسجد را امیرحسین چوپانی بنا نهاده و به نام سلیمان نواده هلاکوخان مغول معروف شده بود . این مسجد را «سلیمانیه» و «علائیه» نیز می گویند . مسجد به مدت 40 سال تعطیل بود و از سال 1380 ه . ق که آیتالله مولانا در تبریز اقامت اختیار کرد، به همت و سعی ایشان تعمیر گردید .

بازماندگان

همسر مرحوم آیتالله مولانا، ازسادات حسنی و از خاندان «دستمالچی» است . حاصل زندگی ایشان (که عمرش دراز باد) با مرحوم مولانا، يك دختر و پنج پسر بوده است . یکی از فرزندان پسر به نام «سیدحسین» در 24 سالگی، پنجم فروردین ماه سال 1361 در عملیات فتح المبین، جبهه شوش در مصاف با متجاوزان بعثی به درجه رفیع شهادت رسید .

نام دیگر فرزندان وی عبارتند از: سید حسن، سید محسن، سید محمود (مسوول دفتر پدر تا هنگام رحلت آیتالله)، مهندس سیدجواد و سیده معصومه مولانا . مرحوم آیتالله سیدابوالحسن دو برادر به نامهای آیتالله حاج سید ابوالقاسم مولانا و حاج سید ابوالفضل مولانا دارند .

تالیفات آن مرحوم

از آیتالله سیدابوالحسن مولانا 32 عنوان کتاب تالیفی باقی مانده است که تاکنون بیش از 75 عنوان از این کتابها چاپ و منتشر شده اند . کتابهایی که چاپ شده اند عبارتند از:

النجم الزهراء فی صلاة المسافر (تقریرات درس آیتالله العظمی سیدمحمد حجت کوه کمری)، ثلث مسائل (تقریرات درس آیتالله العظمی بروجردی، در حجیت شهرت فتوییه و اجماع و خبر واحد)، احسن الدلالات فی حل اشکالات عن احکام اولاد الکلالات (تحقیق و تعلیق بر اصل کتاب که تالیف آیتالله شیخ محمد صالح حابری مازندرانی است، حاشیه بر توضیح المسائل آیتالله العظمی خویی، الحلیه فی حرمة اللحیه (در این اثر به دلایل تحریم تراشیدن ریش از طریق استدلال از قرآن و سنت و اجماع پرداخته اند) . ، توضیح الاحکام (مطابق با فتاوی آیتالله مولانا)، مساله ولایة الفقیه، تعلیقه بر وجیزه شیخ بهایی (در علم درایه)، پیامبر اسلام و کثرت همسر (ریشه یابی علل تعدد ازدواج حضرت رسول اکرم (ص) و پاسخگویی به شبهه ها در این مورد)، مهدی (ع) و مساله غیبت، مهدی (ع) و مساله رجعت، انتظار فرج، فاطمه زهرا، سرور زنان عالمین، داستانهای راستین (در دو جلد، داستانهایی از زندگانی معصومین (ع))، راهنمای دین در اصول دین، مقالات و رسالات آیتالله مولانا الملاحم و القتن

دیگر آثار چاپ نشده آن مرحوم عبارتند از: درالمطالب فی شرح المکاسب، حاشیه بر منهاج الصالحین آیتالله العظمی خویی، حاشیه بر رسائل شیخ اعظم انصاری، البیان فی تفسیر القرآن، الفاظ مسکله در قرآن و شرح نهج البلاغه»

مسافرتها

آیتالله مولانا با هدف آگاهی از وضع حال و کار مسلمانان به چند کشور اسلامی از جمله مصر، سوریه، لبنان و ترکیه سفر کرده و با علما و مشاهیر این کشور مجالست داشته اند . و در ایران نیز به اکثر شهرها رفته اند .

زمان رحلت

حضرت آیتالله سید ابوالحسن مولانا ساعت 8/30 دقیقه بامداد روز پنجشنبه هفتم خرداد ماه سال 1383 (برابر با هفتم ربیع الثانی سال 1425 ه . . ق) پس از قرائت زیارت عاشورا جان به جان آفرین تسلیم کرد . پزشکان معالج، علت فوت را سکنه مغزی تشخیص دادند . آیتالله مولانا هنگام رحلت 80 سال داشت . از آیتالله سیدابوالحسن مولانا تبریزی 32 عنوان کتاب تالیفی باقی مانده است که تاکنون بیش از 15 جلد از این کتابها چاپ و منتشر شده اند . نوع سلوک مخلصانه و تواضع و آگاهی آیتالله سبب شده بود تا جوانان تبریز با طیب خاطر به ایشان رجوع کنند و جناب مولانا را سنگ صبور خویش به حساب آورند . سیدابوالحسن مولانا از جمله از آیات عظام سیدشهاب الدین مرعشی نجفی، شیخ محمد صالح مازندرانی، سید عبدالحسین شرف الدین، شیخ آقا بزرگ تهرانی، میرزا علی غروی علیاری و حاج شیخ نصرالله شیبستری اجازه روایتی داشته اند .

ابراهیم زاده گرچی